

VALLÁS ERKÖLC ÉS HAZASZERETET.

Írta: SZENDY KÁROLY, Budapest polgármestere.

Amikor a magyar ifjúsághoz szólok, elsősorban arra a különbségre kell rámutatnom, amely az iskolából az életbe kilépő fiatalember és a magamfajta és élet javát már megjárt ember világszemlélete fennáll. Az a fiatalember, aki a főiskolát ma elhagyja, fel van szerelve a tudománynak minden eszközével, amelyre az életben szüksége lehet, amely minden elkövetkezendő eseményre előkészíti. Várakozással tekint az eljövendő életmegnyilvánulások elé. Kíváncsian várja, hogy az iskolában szerzett tudását a gyakorlatban miképpen alkalmazhatja. Ezzel szemben az én koromban már a világszemlélet inkább a tapasztalatokon alapszik és azoknak az igazságoknak a gyakorlati életben történt érvényesüléséről tehetek tanúbizonyságot, amelyeket velem annakidején az iskola megismertetett.

A fizikai élet törvényeinek érvényesülését nem kell igazolnom, azok annyira kézenfekvők, megfoghatók. Másképp áll azonban a dolog azokkal az eszmei igazságokkal, amelyeknek érvényesülését csak szubjektíve lehet észlelni, külső fizikai bizonyítékot ezen a téren felmutatni nem lehet. És itt elsősorban a vallás erkölcsi erőnek a társadalomban és hazaszeretetnek a nemzetek életében

rejlő szerepére kell rámutatnom. Azok, akik, mint én is, az utolsó negyven év jelenségeit saját szemekkel nézhettük végig, akik ezeknek szenvedő alanyai voltak, a két utóbbi erő érvényesüléséről bőven szerezhettek tapasztalatokat. Ezek alapján nemcsak elmondhatom, de kötelességem is a magyar ifjúság figyelmét felhívni arra, hogy a valláserkölc és a hazaszeretet az a két megdönthetetlen erő, amely nélkül sem társadalmi, sem nemzeti élet el nem képzelhető, amely nélkül összeomlik minden emberi szervezet, formailag bármennyire helyesen legyen is megalkotva.

Ennek a tételnek törvényszerűségét, a gyakorlati életben való feltétlen érvényesülését azonban kézzelfoghatóan bizonyítani nem lehet. Itt nem mások tapasztalataira, hanem saját magunk észlelésére van szükség, hogy önmagunkat is ezekről az igazságokról meggyőzhessük.

Másik igen nagy akadálya a két mozgó erő helyes meglátásnak a materiális világ, amely sokszor párhuzamosan állít csatasorba olyan érveket, amelyek az események okait máshol látszanak kimutatni. A materialista érvek sokkal közelebb vannak a megfoghatókhoz, ezzel szemben a szellemi erők súlyát, hatását legtöbbször ki sem lehet fejezni. Pedig hát ezek az erők azok, amelyek az életet emberivé, magasabbrendűvé teszik.

Az eszmei erők bizonyításának ez az akadálya különösen akkor nehéz, ha létezésükről, elsőrangú szerepükről a fiatalság előtt kell tanúságot tenni. Tragikus helyzetben van az, aki tapasztalatokkal kellően még fel nem szerelt felebarátait nem figyelmeztetheti a helytelen utak veszélyére, céltalanságára; ahogy a színek létezését tapintásunkkal nem tudjuk érzékeltetni, majdnem olyan lehetetlen véges emberi érveinkkel a megfoghatatlan, de létező, sőt uralkodó erőkről bizonyágot tenni.

Én tehát, ha nektek, kedves magyar fiatal testvéreim — a hit és a hazaszeretet erejét kézzelfoghatóig bizonyítani nem is tudom, mégis arra kérlek benneteket, hogy az életben, ahová most ki fogtok kerülni, kutassátok fel ezt a két erőt, mert az fogja megadni az élethez feltétlenül szükséges önbizalmat, a kitartást és helyes irányt hazánk jobb sorsának eléréséhez.